

Rapport

De gevolgen van de bezuinigingen op de gefinancierde rechtsbijstand

Onderzoek onder ingeschreven advocaten bij de Raad voor Rechtsbijstand

Voor: Nederlandse Orde van Advocaten
Door: Ipsos
Datum: 18 december 2014

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

▪ Samenvatting	2
▪ Onderzoekopzet	4
▪ Belangrijkste resultaten	6
➤ Bezuinigingsmaatregelen 2010	7
➤ Bezuinigingsmaatregelen 2015 en 2016	10
➤ Verwachtingen voor de toekomst	19
▪ Bijlagen	22

© Ipsos BV. Alle rechten voorbehouden.

De concepten en ideeën die u in dit document worden aangeboden zijn intellectueel eigendom van Ipsos. Deze zijn strikt vertrouwelijk van aard en worden u aangeboden met dien verstande dat zij door u strikt vertrouwelijk behandeld dienen te worden en dat van de hiervoor genoemde concepten en ideeën geen gebruik zal worden gemaakt. Bij het aanleveren van dit document aanvaardt of veronderstelt Ipsos geen verantwoordelijkheid voor enig ander doeleinde of tegenover enig andere persoon aan wie dit rapport wordt getoond of die het eventueel in handen krijgt, behalve in het geval waar dit uitdrukkelijk is overeengekomen door middel van onze voorafgaande schriftelijke toestemming.

Samenvatting

Bezuinigingsmaatregelen 2010

Uit het onderzoek blijkt dat na de bezuinigingen in 2010 de omzet uit zaken op basis van gefinancierde rechtsbijstand binnen 8 op de 10 kantoren is gedaald. De bezuinigingen vanaf 2010 betekenen voor 9 op de 10 advocaten voor hun praktijk met name dat zij cliënten hebben geweigerd en bezuinigd hebben op abonnementen op juridische naslagwerken.

Bezuinigingsmaatregelen 2015 en 2016

Vanaf 2015 en 2016 zijn er nieuwe bezuinigingen op de gefinancierde rechtsbijstand aangekondigd. 7 op de 10 advocaten zijn hier (redelijk) van op de hoogte. Voor alle voorgestelde maatregelen geldt dat de advocaten verwachten dat deze grote of geringe gevolgen hebben voor het kantoor. Met name van de verlaging van het basisbedrag vergoedingen verwachten zij grote gevolgen. Tevens verwachten zij door alle voorgenomen maatregelen minder zaken aan te nemen.

9 op de 10 advocaten zijn van mening dat door de voorgestelde bezuinigingen de kwaliteit van de sociale advocatuur verloren gaat en dat er niet bezuinigd mag worden op de toegang tot het recht.

Bijna driekwart van de advocaten vindt een verplichte selectie aan de poort door uitbreiding van de taken van het Juridisch Loket geen goede maatregel.

En tevens zijn 6 op de 10 advocaten geen voorstander van echtscheiding op basis van gezinsinkomen in de vorm van een lening bij de Raad voor de Rechtsbijstand. Een meerderheid van de advocaten heeft geen uitgesproken mening over alternatieve vormen van geschilbeslechting.

Verwachtingen voor de toekomst

De bezuinigingen op gefinancierde rechtsbijstand leiden er toe dat het aanbod van advocaten binnen de sociale advocatuur zal afnemen: de helft van de advocaten verwacht niet dat zij over 2 jaar nog werkzaam zijn binnen de sociale advocatuur, de grootste reden hiervoor is dat het niet meer rendabel is.

Tot slot geven 6 op de 10 advocaten aan dat zij beperkt in staat zijn om meer betalende zaken aan te trekken, 1 op de 10 zegt zelfs hier helemaal niet toe in staat te zijn.

Onderzoeksopzet

Aanleiding en doelstelling

Het Ministerie van Veiligheid en Justitie heeft een taakstelling van € 85 miljoen aangekondigd op de gefinancierde rechtsbijstand vanaf 2015 en tegelijkertijd worden de griffierechten verhoogd.

De Nederlandse Orde van Advocaten wil de gevolgen van de doorgevoerde en voorgestelde bezuinigingen aantonen voor de sociale advocatuur met het oog op de toegang tot het recht.

Hiervoor hebben wij een onderzoek uitgevoerd onder advocaten die zijn ingeschreven bij de Raad voor Rechtsbijstand. Het onderzoek onder advocaten geeft antwoord op de volgende hoofdvraag:

- Leiden de bezuinigingen op de gefinancierde rechtsbijstand ertoe dat het aanbod van advocaten binnen het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand zal afnemen en rechtzoekenden als gevolg hiervan minder/geen beroep meer kunnen doen op rechtsbijstand?

Methode

- Doelgroep: Advocaten die ingeschreven zijn bij de Raad voor Rechtsbijstand
- Aanpak: 1.652 online interviews

Vragenlijst

De volgende onderwerpen zijn aan de orde gekomen:

- Reeds vanaf 2010 doorgevoerde bezuinigingen
- Voorgestelde bezuinigingsmaatregelen voor 2015 en 2016
- Alternatieve vormen van geschilbeslechting
- Toekomst van het kantoor

Belangrijkste resultaten

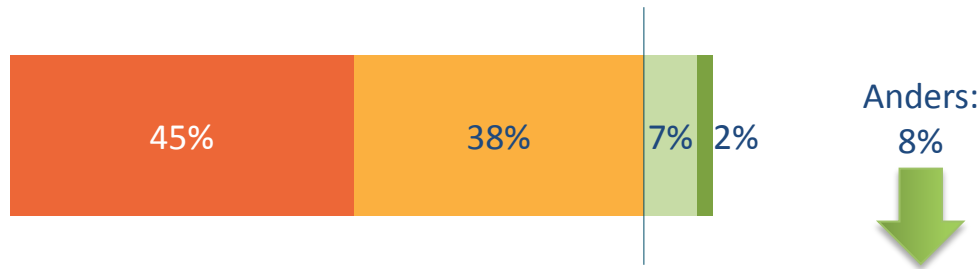
Bezuinigingsmaatregelen 2010

De afgelopen drie jaar is de omzet uit zaken op basis van gefinancierde rechtsbijstand binnen 8 op de 10 kantoren gedaald

Is uw kantooromzet uit zaken op basis van gefinancierde rechtsbijstand in de afgelopen 3 jaar:

■ Flink gedaald
 ■ Enigszins gedaald
 ■ Gelijk gebleven
 ■ Enigszins gestegen
 ■ Flink gestegen

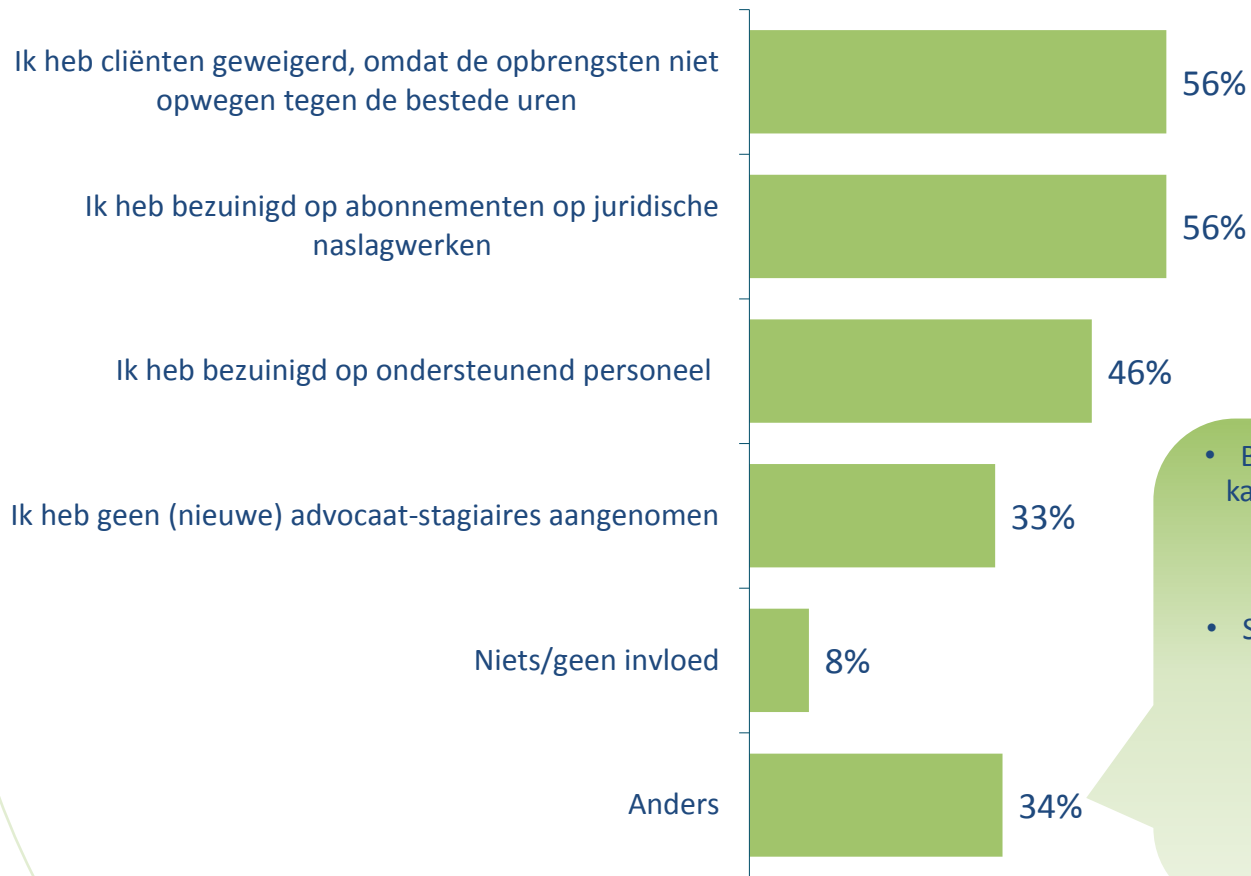
8% zegt 'Anders', hieronder een aantal quotes:

- *'Eerst gestegen, maar het afgelopen jaar sterk gedaald.'*
- *'De omzet in toevoegingszaken is licht gestegen met dien verstande dat er veel meer zaken voor nodig waren en daarvoor 50 à 60 uur per week gewerkt moest worden.'*
- *'Niet relevant, omdat ik pas twee jaar voor mezelf werk. Daarvoor in commerciële praktijk waar geen toevoegingen gedaan werden. Ik snap inmiddels waarom zij die niet deden.'*
- *'Nog lastig te zeggen, pas ruim een jaar eigen kantoor.'*
 - *'Totale kantooromzet gestegen i.v.m. toename advocaatmedewerkers, individuele omzet gedaald.'*
- *'Ik ben pas sinds 1 okt. 2014 voor mezelf begonnen. Ik kan daar dus nog geen uitspraken over doen.'*

9 op de 10 advocaten hebben sinds de bezuinigingen in 2010 met name cliënten geweigerd en bezuinigd op abonnementen op juridische naslagwerken

Wat betekenen de reeds vanaf 2010 doorgevoerde bezuinigingen voor uw praktijk?

(meerdere antwoorden mogelijk)

- Bezuinigd op huisvesting/ overheadkosten/ kantoorkosten/ algemene kosten/ secundaire arbeidsomstandigheden/overige kosten
 - Minder omzet/inkomsten/ winst
 - Afbreuk aan kwaliteit
- Sommige zaken alleen betalend aannemen
 - Verhoging werkdruk
 - Uurtarief verlaagd
- Cliënten zien af van procedure
- Minder toevoegingen gaan doen
 - Cliënten weigeren
 - Incasso verscherpt
- Minder scholing/ cursussen

Basis: alle advocaten (n=1.652)

Bezuinigingsmaatregelen 2015 en 2016

7 op de 10 advocaten zijn (redelijk) op de hoogte van de voorgestelde bezuinigingsmaatregelen voor 2015 en 2016

In hoeverre bent u op de hoogte van de voorgestelde bezuinigingsmaatregelen voor 2015 en 2016?

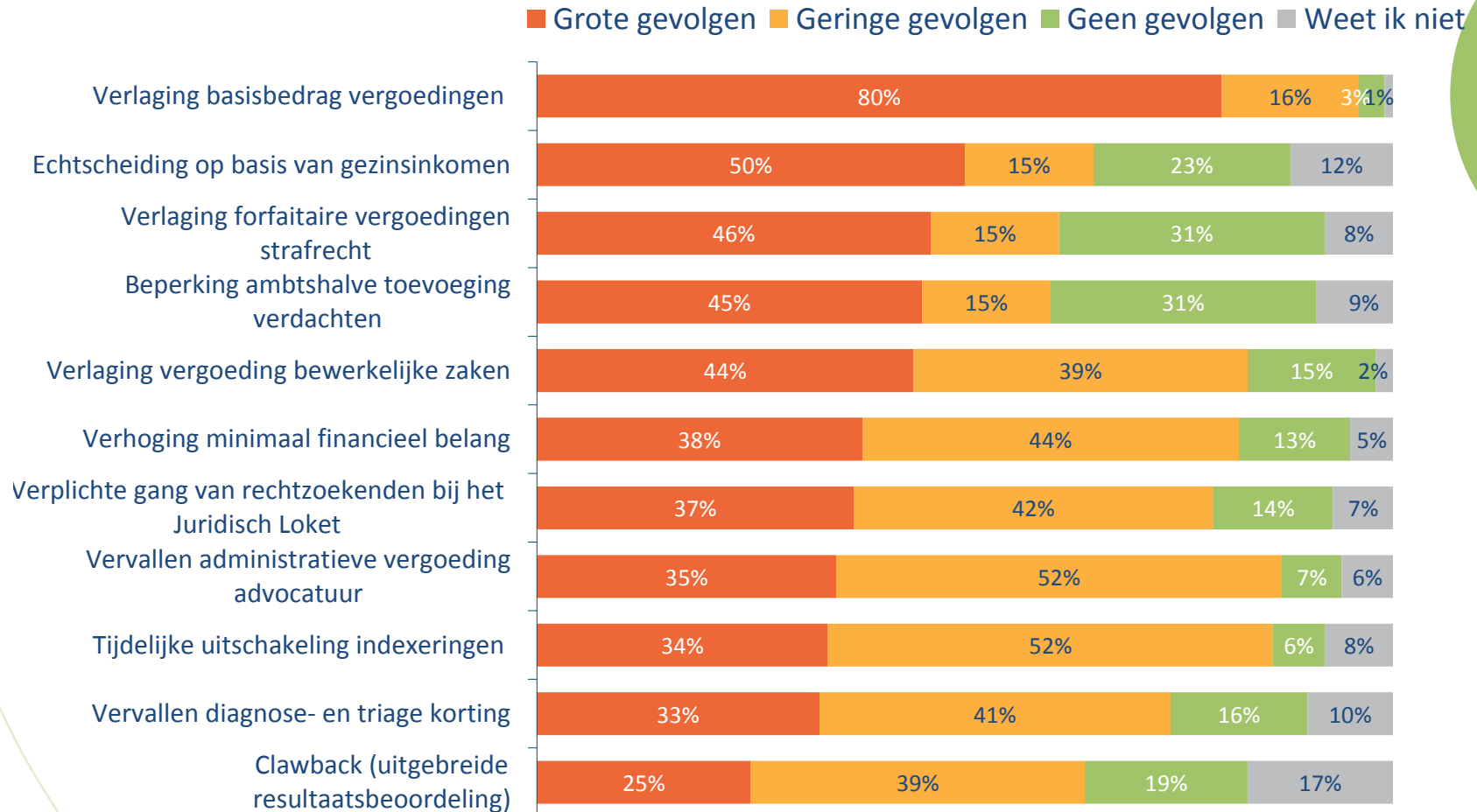
Voorgestelde bezuinigingsmaatregelen voor 2015/2016

- Verlaging basisbedrag vergoedingen
- Tijdelijke uitschakeling indexeringen
- Verlaging forfaitaire vergoedingen strafrecht
- Verlaging vergoeding bewerkelijke zaken
- Verplichte gang van rechtzoekenden bij het Juridisch Loket
- Echtscheiding op basis van gezinsinkomen
- Beperking ambtshalve toevoeging verdachten
- Verhoging minimaal financieel belang
- Vervallen administratieve vergoeding advocatuur
- Clawback (uitgebreide resultaatsbeoordeling)
- Vervallen diagnose- en triage korting

Basis: alle advocaten (n=1.652)

Voor alle voorgestelde maatregelen geldt dat de advocaten verwachten dat deze in sterke of geringe mate gevolgen hebben voor het kantoor. Met name van de verlaging van het basisbedrag vergoedingen verwachten zij grote gevolgen...

Kunt u van de onderstaande maatregelen aangeven in welke mate u verwacht dat deze gevolgen kunnen hebben voor uw kantoor?

Basis: alle advocaten (n=1.652)

...tevens verwachten zij door alle voorgenoemde maatregelen minder zaken aan te nemen. Met name door de verhoging van het minimaal financieel belang en de verlaging van basisbedrag vergoedingen

Verwacht u dat uw kantoor door genoemde maatregelen meer/minder zaken zal aannemen binnen de gefinancierde rechtsbijstand?

Basis: alle advocaten (n=1.652)

9 op de 10 advocaten zijn van mening dat door de voorgestelde bezuinigingen de kwaliteit van de sociale advocatuur verloren gaat en dat er niet bezuinigd mag worden op de toegang tot het recht

In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen:

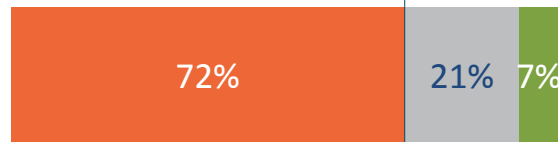

Basis: alle advocaten (n=1.652)

Bijna driekwart van de advocaten vindt een verplichte selectie aan de poort door uitbreiding van de taken van het Juridisch Loket geen goede maatregel

Eén van de voorgestelde maatregelen is een verplichte selectie aan de poort door uitbreiding van de taken bij het Juridisch Loket m.b.v. een strenger noodzakelijkheids criterium. Wat vindt u van deze maatregel?

■ Niet goed ■ Neutraal ■ Goed

het Juridisch Loket

'Het Juridisch Loket kan vaak zaken niet goed inschatten, dat blijkt ook als ik mensen stuur voor een diagnosedocument. Ze vragen onvoldoende door.'

'Omdat mensen in de praktijk zullen worden afgehouden van bijvoorbeeld het voeren van een procedure. Ofwel, ik heb geen vertrouwen in de onafhankelijkheid van de gesprekspartner. Die zit daar niet voor de cliënt maar voor de overheid.'

'Een advocaat, niet de overheid moet bepalen wie rechtshulp nodig heeft.'

'In korte tijd kan geen goede inschatting van de kansen gemaakt worden.'

'Veel geschillen kunnen eenvoudig met een standaardbrief opgelost worden. Deze worden door het Juridisch Loket verstrekt. Slechts als dit geen soelaas brengt, zou een doorverwijzing naar een advocaat nodig zijn. Alleen de 'echte' rechtsproblemen komen dan bij de advocatuur terecht, hetgeen de gefinancierde rechtsbijstand minder duur maakt.'

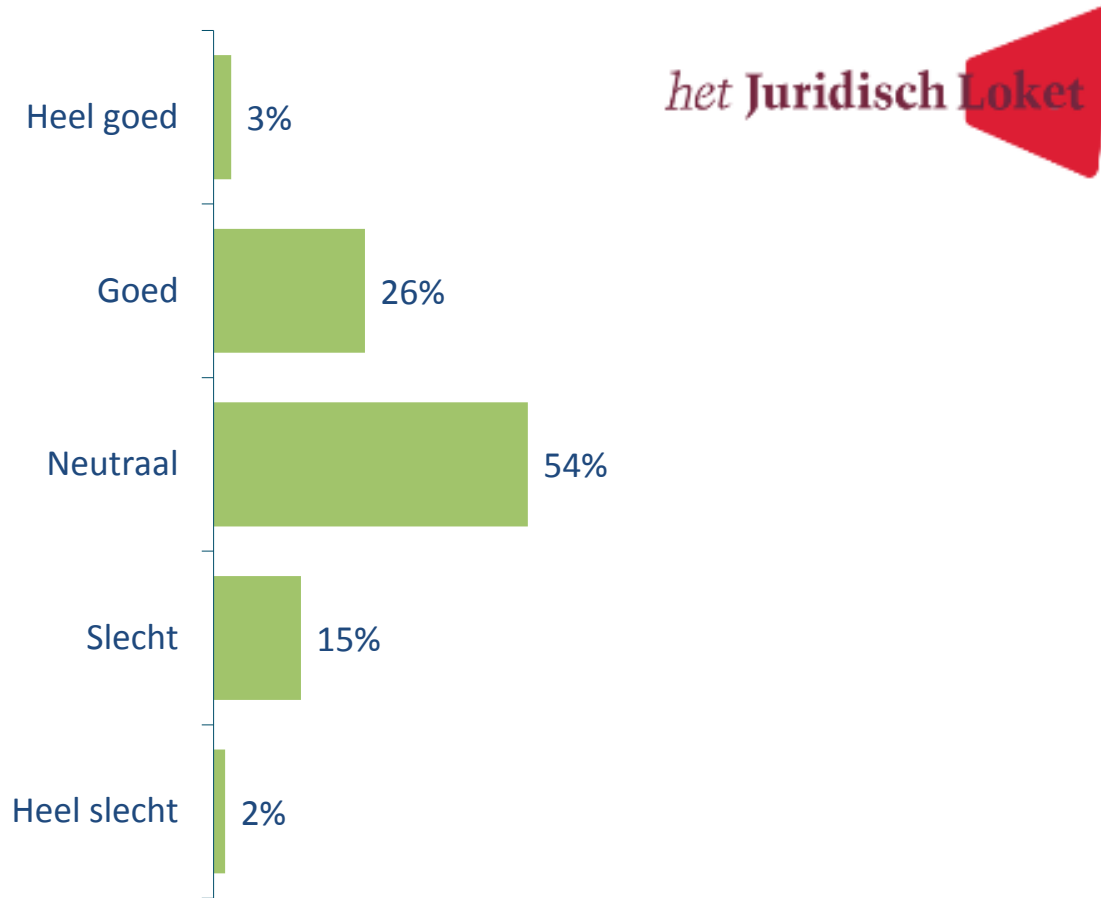
'Juridisch Loket als poortwachter vind ik goed, maar er moet dan wel voldoende en gekwalificeerd personeel zijn!'

'Op deze wijze wordt slechts een toevoeging verleend indien het echt noodzakelijk is. Filtering van de zaken.'

Basis: alle advocaten (n=1.652)

De meningen over de werkwijze van het Juridisch Loket zijn verdeeld; 3 op de 10 zijn positief, de helft heeft geen uitgesproken mening en bijna 2 op de 10 zijn negatief

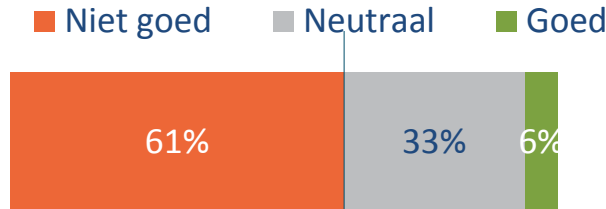
Wat is uw ervaring met de werkwijze van het Juridisch Loket in de huidige vorm?

Basis: alle advocaten (n=1.652)

6 op de 10 advocaten vinden echtscheiding op basis van gezinsinkomen in de vorm van een lening bij de Raad voor de Rechtsbijstand geen goede maatregel

Een andere voorgestelde maatregel is echtscheiding op basis van gezinsinkomen in de vorm van een lening bij de Raad voor Rechtsbijstand. Wat vindt u van deze maatregel?

'De Raad voor Rechtsbijstand is geen financiële instelling en dient slechts in adequate bevoorschotting en betaling van door de Staat gefinancierde rechtsbijstand te voorzien.'

'Dit brengt echtparen die willen scheiden in financiële problemen. Daarnaast kan dit een rem vormen voor paren om uit elkaar te gaan, hetgeen niet mogelijk moet zijn.'

'Burgers met een laag inkomen, te weten bijstandsniveau, hebben vaak al tienduizenden euro's schulden, zij gaan die lening nooit betalen.'

'Bij een echtscheiding, zeker als er sprake is van een laag inkomen wordt bij het optellen van de individuele inkomens de grens voor gesubsidieerde rechtsbijstand snel bereikt. Dan wordt scheiden voor de lage inkomens wel heel lastig. Dat schrijnt in toch al pijnlijke situaties.'

'Uit ervaring weet ik dat sommige cliënten wel juridisch advies kunnen betalen. De RvR kijkt bijvoorbeeld naar het inkomen van 2 jaar terug, maar wat als een cliënt nu meer verdient. Dat wordt niet meegenomen. Nu profiteren zij van juridische bijstand en dat is niet terecht.'

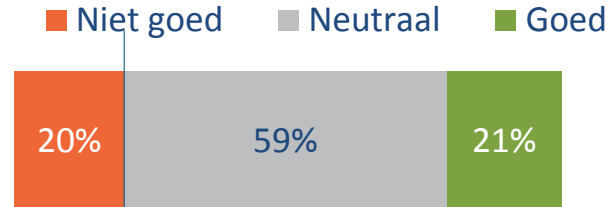
'De bezuinigingsmaatregel wordt afgewenteld op de rechtzoekende en niet meer op de rechtsbijstandverlener. Bovendien ligt het incassorisico in dat geval, lijkt mij ook niet meer bij de rechtsbijstandverlener. Extra debiteurenbewaking leidt immers tot een substantiële extra druk op het takenpakket van de advocaat, wat hoe dan ook ten koste gaat van het echte advocatenwerk.'

'Indien er bezuinigd moet worden, ervaar ik deze bezuiniging als een van de minst ingrijpende bezuinigingen.'

Basis: alle advocaten (n=1.652)

Een meerderheid van de advocaten heeft geen uitgesproken mening over alternatieve vormen van geschilbeslechting

Hoe kijkt u aan tegen alternatieve vormen van geschilbeslechting, zoals de Geschillencommissie en de Huurcommissie?

'Het starten van een gerechtelijke procedure is soms te prevaleren boven een andere vorm van geschilbeslechting. Deze keuzevrijheid moet mogelijk blijven.'

'Vaak te weinig kwaliteit en kennis.'

'Geen juridische benadering, veel te vaak partij kiezend voor de underdog. Onvoorspelbare uitkomsten.'

'De cliënt ziet zich niet vertegenwoordigd door een partij (lees advocaat) die zijn of haar belangen eenzijdig behartigt. Zeer slechte ontwikkeling.'

'Filtering van zaken die niet voor de rechter zouden moeten komen en meer toegankelijk dan een gang naar de rechter.'

'Als eerste optie is het een goed idee. Het heeft altijd de voorkeur dat partijen er onderling uitkomen. Lukt dat niet dan moet de gang naar de rechter echter wel mogelijk blijven.'

'Mensen willen een adequate oplossing voor hun problemen. Als deze op een deskundige wijze tot stand komt bestaat er geen bezwaar tegen. Het moet wel financieel haalbaar zijn voor sociaal zwakkere groepen.'

'Snelle en eenvoudige rechtsgang, mits voor eenvoudige zaken.'

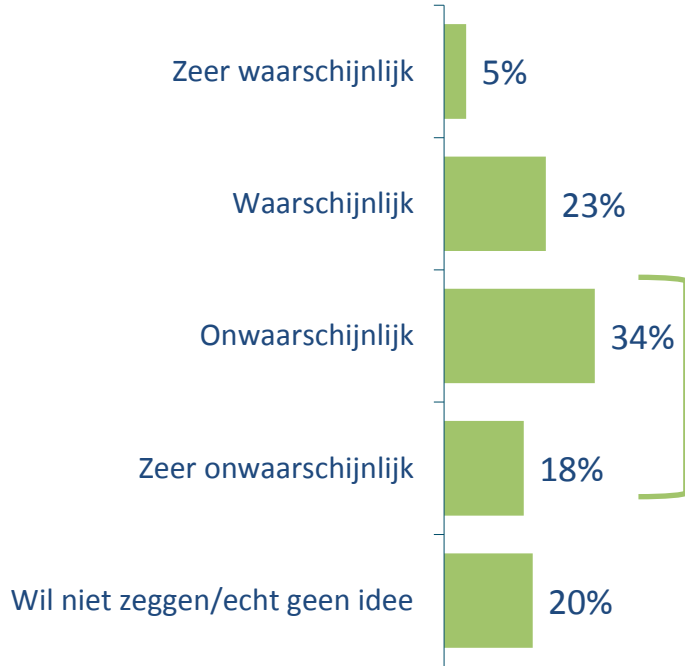
Basis: alle advocaten (n=1.652)

Verwachtingen voor de toekomst

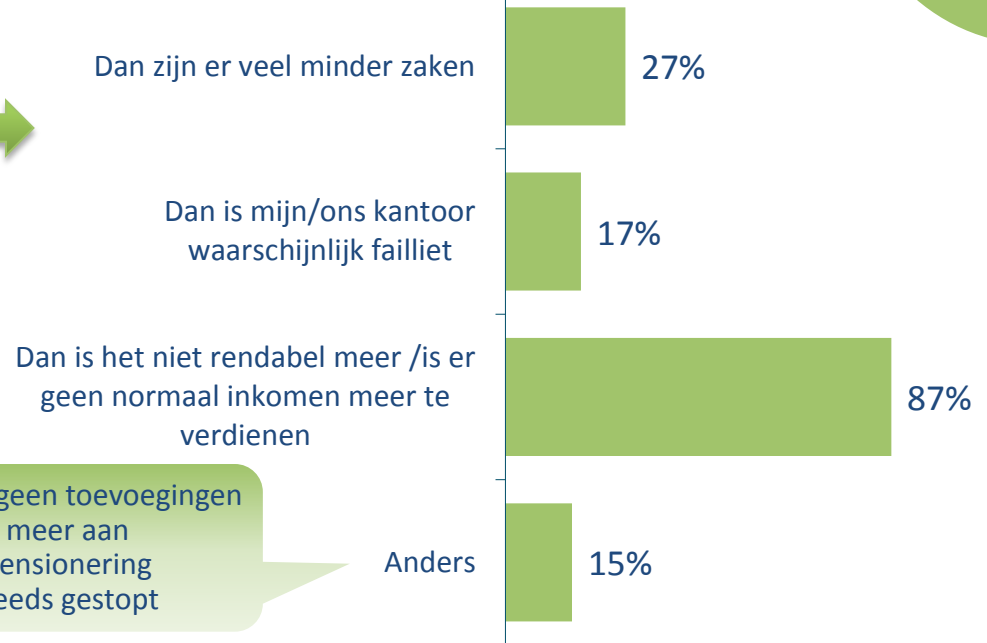

De helft van de advocaten verwacht niet dat zij over 2 jaar nog werkzaam zijn binnen de sociale advocatuur, de grootste reden hiervoor is dat het niet meer rendabel is

Met de doorvoering van deze maatregelen, hoe waarschijnlijk is het dat u over 2 jaar nog werkzaam bent in de sociale advocatuur?

Kunt u aangeven waarom het onwaarschijnlijk is dat u dan over 2 jaar nog werkzaam bent in de sociale advocatuur?
(meerdere antwoorden mogelijk)

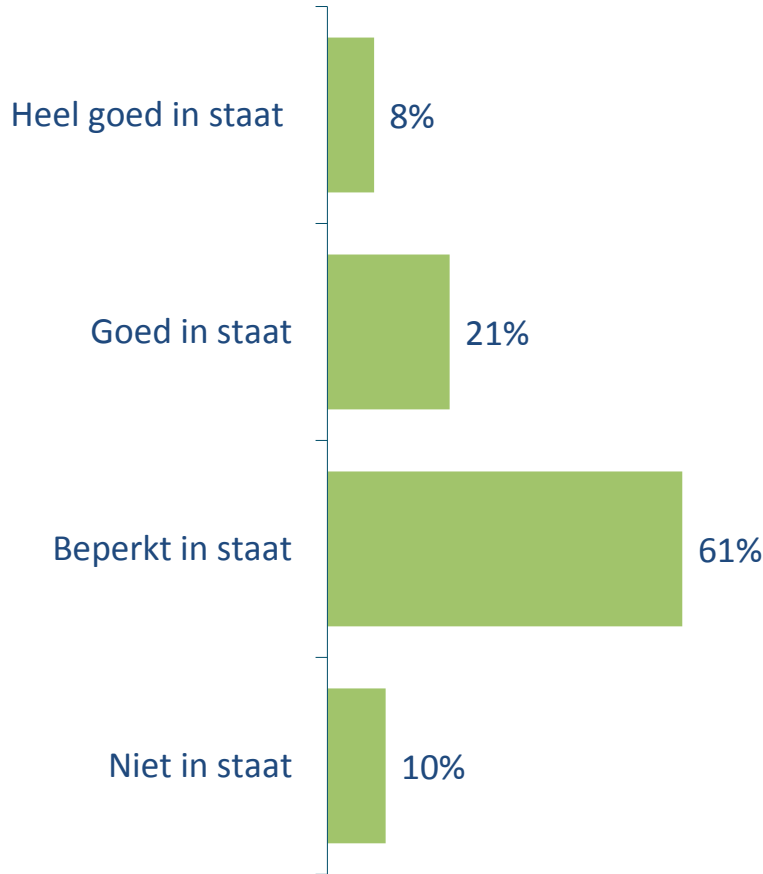
- Nemen geen toevoegingen meer aan
 - Pensionering
 - Reeds gestopt

Basis: alle advocaten (n=1.652)

Basis: alle advocaten voor wie het (zeer) onwaarschijnlijk is over 2 jaar nog werkzaam te zijn binnen de sociale advocatuur (n=856)

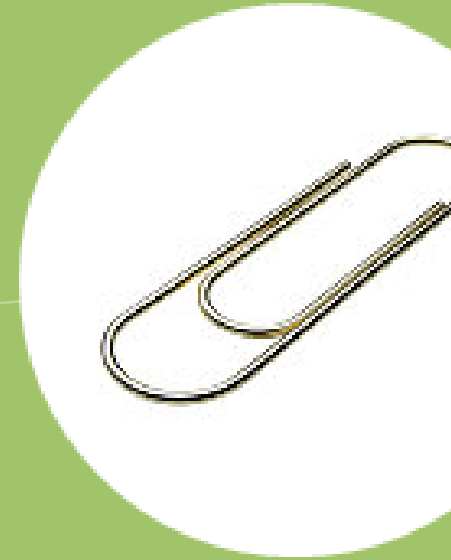
6 op de 10 advocaten zijn beperkt in staat om meer betalende zaken aan te trekken, 1 op de 10 zelfs helemaal niet

In hoeverre bent u in staat naast zaken op basis van gefinancierde rechtsbijstand (meer) betalende zaken aan te trekken?

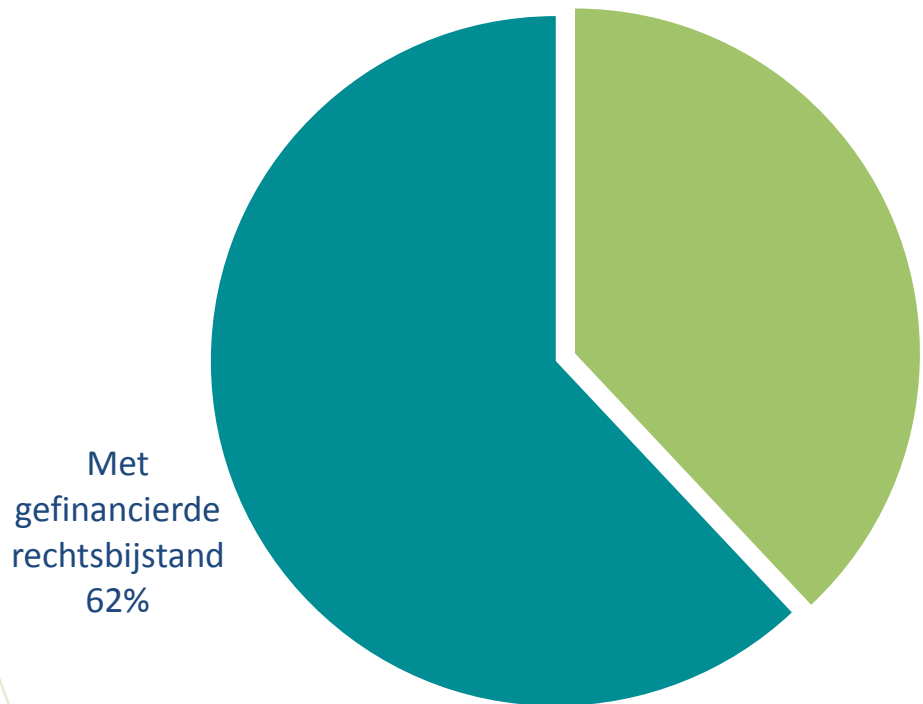
Basis: alle advocaten (n=1.652)

Bijlagen

- Verhouding betaalde zaken en zaken op basis van toevoegingen
- Responsverantwoording

Verhouding betaalde zaken en zaken op basis van gefinancierde rechtsbijstand (toevoegingen)

Gemiddeld hebben de kantoren in de steekproef **8 medewerkers**

Betaalde zaken
38%

Basis: alle advocaten (n=1.652)

- Start veldwerk: 1 december 2014
- Datum reminder: 4 december 2014
- Einde veldwerk: 8 december 2014
- Gemiddelde invulduur vragenlijst: 11 minuten

	#	%
Totaal aantal verstuurdde uitnodigingen	9.085	
Vragenlijst niet geopend	6.874	
Vragenlijst voortijdig afgesloten	559	
Geen geschikte respondent (=uitscreener)	-	
Totaal aantal geslaagde interviews	1.652	
Respons*	1.652	18%

*) Respons=totaal aantal geslaagde interviews/totaal aantal verstuurdde uitnodigingen